

VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jiz. s aktivem kulturních pracovníků

Číslo 6

Červen 1988

Jan Noha: J S I

Jsi dítětem své doby.
Ta doba louka je!
Na ní semínko zítřka
i tobě uzraje.

Jsi dítě svého věku.
Ten věk jsou lidé tví,
člověče, strome, v kterém
se vesmír rozvětví.

Jsi dítě mé a matky.
Ta matka v tobě je,
dává ti hvězdy s chlebem
a vánek naděje.

Doba i věk a matka
jsou tajemství a dým
času, jenž v tobě hučí
a učiní tě svým.

12. Plenární zasedání MěNV ve Vysokém nad Jizerou

Plenární zasedání dne 6.června projednalo několik důležitých otázek. Z jeho jednání vybíráme:

Hospodaření národního výboru k 30.4.1988

Zprávu o hospodaření přednesl předseda finanční komise s.Vladimír Hladík, seznámil poslance a občany s příjmy a výdaji k 30.4.1988. Celková situace v plnění příjmů a výdajů je následující:

údaje v tis.Kčs	rozpočet na rok 1988	plnění rozpočtu
příjmy	2 294	1 349
výdaje	2 294	1 308

Ochrana přírody a životního prostředí

K otázce ochrany přírody a životního prostředí byli občané seznámeni s činností komise ochrany přírody a životního prostředí s.MUdr.Dlabalem, předsedou komise, a s činností komise vodního a lesního hospodářství a zemědělství místopředsedou s.Maturem. Obě zprávy v dnešním čísle Větrníku uveřejňujeme.

Poslanci MěNV v usnesení doporučili komisím ochrany přírody a životního prostředí, cestovního ruchu a vodního a lesního hospodářství vypracovat plán na rozvoj cestovního ruchu tak, aby bylo zachováno dobré životní prostředí, zachována příroda včetně ochrany vodních zdrojů atd. s následujícími termíny:

předběžný plán velkých akcí

zanesených do VP NF na 9 PLP do konce června 1988

celkový plán

do konce roku 1988.

Dále poslanci doporučují pro příští rok již nepovolovat průjezdy motocyklové soutěže Enduro územním obvodem Vysokého.

V souvislosti s ochranou životního prostředí bychom chtěli občany upozornit na to, že je vyčištěná skládka u Kašáků ve Sklanečicích. Tuto bývalou skládku pro odvoz odpadků již nepoužívejte, odpadky odvážte na veřejnou skládku ve Sklanečicích.

Kádrové změny:

Poslanci MěNV odvolali na vlastní žádost Ing Pavla Peška z funkce předsedy Sboru pro občanské záležitosti a s.Přemysla Zelinku z funkce tajemníka komise pro mládež, tělovýchovnou a brannou výchovu. Plenární zasedání zvolilo:

do funkce předsedkyně Sboru pro občanské záležitosti
s.Zorku Bartoňovou

do funkce tajemníka komise pro mládež, tělovýchovu a br.výchovu
s. Ing. Pavla Peška
za člena komise pro mládež, tělovýchovu a brannou výchovu
s. Přemysla Zelinku.

Plány práce

Plenární zasedání dále schválilo plány práce rady a pléna MěNV a MěVLK na druhé pololetí 1988. Všem poslancům připomínáme, že plenární zasedání se v II. pololetí konají ve dnech:

29.8.1988, 31.10.1988, 5.12.1988

Komise pro ochranu životního prostředí Vysoké n. Jiz.

Realizace úkolů k životnímu prostředí na 8. 5LP.

Z hlediska celostátního úloha o péči a ochranu životního prostředí nabývá čím dále větší vážnosti a intenzity. Tím větší, že si konečně státy uvědomují negativní vlivy lidské civilizace pro život na naší planetě.

Péče o životní prostředí a spolupráce ve střední Evropě vy-
zdvihuje účast Československa v této oblasti.

Celostátně jde o: péči o ozdravení ovzduší, o prameny pitné vody, úpravu vodního hospodářství vcelku, o péči o zeleň/Vysoké po-
stižení celých pásem v ČR exhalacemi/, o půdu /otázka hospodaření
s chemikáliemi/, dále o otázku činnosti lidí a jejich negativních
vlivů na životní prostředí atd.

Komise pro ochranu životního prostředí ve Vysokém nad Jizerou
proto začleňuje do plánu své práce a schází tyto otázky, redukovane
však na otázky místního charakteru, ale současně stejné, jak to uklá-
dá republiková rada.

1/ Ve svém plánu tedy zahrnuje 2x ročně zprávu o stavu ovzduší, hlav-
ně ve spolupráci s OHS. Nelze prakticky ovlivnit vlastní tuto
otázku v naší oblasti, jsme ale informováni o možnostech zlep-
šení stavu zamoření hlavně oxidem siřičitým a dusičnanem.
V druhém pololetí a v zimě se zaměříme na zamoření kouřem
v oblasti města spalováním čím dál horších tuhých paliv.
2 x v tomto roce jsme se zabývali rovněž nebezpečím plynoucím
ze zamoření výfukovými zplodinami zvyšováním průjezdu městem
a nebezpečím z dalšího zvýšení ev. možným v budování rozšíře-
né komunikace městem.

2/ Otázka vod - pravidelně kontrolováno, rovněž ve spolupráci s OHS -
č.bl.124/88

kontrolována otázka pramenů pro Vysoké, nutnosti rekonstrukce dalšího vodovodního řádu, otázka pramenů a jejich ochrany. Současně narůstá otázka vybudování čističek pro město kromě dvou velkých, eventuelně i vybudování menších.

3/ Zelená a její ochrana - pravidelná kontrola rekonstrukce parku města a dále parku u Větrova. Zde postupně dojde k rekonstrukci i výměně sromů. Podařila se výzdoba pro náměstí květináči a jejich výsadbou trvalými okrasnými jehličnany. Komise je dále informována o otázce lesů v okolí, jednalo se s Ředitelstvím a bude dále pravidelně s lesním závodem projednávat stav lesů, ochranu, čištění atd./

4/ Otázky živé přírody jsou pravidelně 2x ročně projednány i s členy mysliveckého družství, zprávou o stavu zvěře před i po zimním období a o jejich pchraně.

5/ Komisi jsou pravidelně projednávány i otázky negativního vlivu lidského faktoru na životní prostředí, jako otázka odvozu odpadků, divokých skládek, znečišťování vody, zavalení potoků a ničení studánek atd.

6/ Pro kontrolní činnost si členové komise rozdělili jednotlivé úseky města a okolí a na schůzích se členové vzájemně seznamují s výsledky kontrol. Novým přístupem je činnost komise vždy přímo ve spolupráci s občanskými výbory v místě jejich působnosti. Takto se schůze překládají 2x v roce do příslušných míst /naposledy v květnu v Melkovicích. Jde o zcela nový a prospěšný přístup, protože závěry ihned se předávají se zápisy radě MěNV. Domníváme se, že jde o ojedinělý přístup, a zaběhne-li se, bude prospěšný ku urychlení závěrů pro zlepšení životního prostředí. Pro občany je 1x ročně pořádána přednáška týkající se ochrany životního prostředí, živé přírody atd.

7/ Komise se dle plánu schází 1x za dva měsíce, zprávy o činnosti se předkládají radě MěNV. Pro zlepšení by však komise vítala brzkou reakci rady na její připomínky.

Primář Dr. Karel Dlabal.

Komise vodního a lesního hospodářství a zemědělství MěNV.

Činnost komise je velice bohatá, proto ji předneseme pouze v několika bodech a budeme s dalším jednáním komise průběžně seznamovat v dalších číslech Větrníku.

Komise se zabývá těmito otázkami:

- spolupráce se státním statkem - kontrola připravenosti na jarní práce, sklizeň sena, brambor, žně a pod.
- dohled na spolupráci a vzájemnou pomoc státního statku

a MS Šachty a MS Vošmenda.

- veterinární opatření pro drobné chovatele
- zpracování seznamů nedostupných ploch státního statku v katastru našeho MěNV
- prověrka připravenosti sekaček a způsob finančního vyrovnání za jejich použití
- vytyčení ochranných pásem vodních zdrojů veřejných vodovodů
- ochrana individuálních vodních zdrojů /studní/, pokyny pro zemědělskou činnost v ochranných pásmech
- zakreslení Farského potoka v katastrálních mapách JZD Hájek n. Jiz.
- prověrka výměry zemědělské daně
- trvalý dohled na hospodaření a využívání zemědělského půdního fondu se zřetelem na dokončování socializace, inventarizace zemědělského půdního fondu.

Jindřich Matura, místopředseda MěNV.

Upozornění chovatelům

Okresní veterinární správa v Semilech na základě dohody s Ústředním výborem českého svazu chovatelů v Praze zajišťuje vakcinaci králíků proti myxomatóze prostřednictvím členů ZO ČSCH - vyškolených laických vakcinátorů.

Pro územní obvod Vysokého nad Jizerou vakcinaci zajišťuje:

s. Eva Berková, Vysoké nad Jizerou 260

Očkování bude provedeno v měsíci červnu a srpnu 1988 jako hromadné akce v obcích za úhradu 0,50 Kčs/ks na základě požadavků občanů.

Žádáme jednotlivé občanské výbory, aby byly nápomocny propagaci akce, evidenci případných zájemců a zveřejněním data provádění akce.

Seznamy zájemců s počty králíků je nutno za účelem obstarání potřebného množství vakcín zpracovat a předat předsedovi komise vodního a lesního hospodářství a zemědělství Ing Jiříčovi /možno telefonicky 94 216/ nebo přímo s. Berkové.

Ing Milon Jiříč, předseda komise VLHZ,

DĚTSKÝ DEN VE TŘÍČI

Dne 4. června 1988 uspořádaly složky NF dětský den. Děti, nejen ze Tříče ale i z Vysokého se zúčastnilo 32. Byly pro ně připraveny různé hry, např. hod míčem na cíl, šplh po tyči, skákání v pytlicích, střelba ze vzduchovky a závody se zednickým kolečkem.

Každého malého vítěze čekala sladká odměna. Děti i dospělí si mohli opékat na ohýnku vuřty. Pořadatelé nezapomněli ani na chutné občerstvení. K poslechu i tanci hrálo Tříčské trio pod vedením M. Novotného. Dětem se tento den velice líbil a jistě se těší, že jim rodiče za rok opět připraví další sváteční překvapení. Z. Fučíkové.

Informace o samovýrobě dříví

Přes celkově příznivý průběh zimy 1987-88 na lesní porosty, stále se při procházkách našimi lesy setkáváme s následky lesních kalamit zim minulých, zejména pak zimy 1986-87.

Vzhledem k tomu, že většina domácností se při zimním vytápění neobejde bez palivového dřeva, chci připomenout informace o možnosti samovýroby dříví, kterou povolilo v minulém roce podnikové ředitelství VČSL Hradec Králové v tomto rozsahu:

- 1/ Samovýroba dříví do $\varnothing$ 7 cm na dolním čele se povoluje bez omezení
- 2/ Samovýroba dříví od $\varnothing$ nad 7cm na dolním čele se povoluje převážně v sortimentu palivo a omezeně tyčovina.
- 3/ Zcela výjimečně v pilářských výřezoch III A a III B pouze však pro socialistické organizace.

C E N Y :

a/ užitkové dříví /za 1 m³ /:

Odvozní třída	jehličnaté	listnaté tvrdé	listnaté měkké
I.	100,- Kčs	100,- Kčs	75,- Kčs
II.	80,- "	80,-	65,-

b/ palivové dříví / za 1 prm/:

Odvozní. třída	jehličnaté	listnaté
I.	12,-	11,-
II-	9,-	8,50
III-	6,50	6,-

Palivo musí být vyráběno v max. délce 1 m.

Blíží se doba dovolených a mnozí z Vás si dovolenou bez aktivní činnosti neumí představit. Zkuste tedy využít této činnosti v lese, např. přípravou palivového dřeva na zimu. Až se po své práci poohlédnete, nehodnoťte ji pouze podle "hromady dříví", ale poohlédněte také na onen kousek lesa, kterému jste vyčištěním od polomu vrátili vlastně život a věřím, že Vám tento pohled přinese příjemný pocit a dobře vykonané práci.

Ing Milan Jiříč

předseda komise VLHŽ

000 000 000 000 000 000 000 000 000 000

Vážení čtenáři,

dovolte malou vzpomínku, neboť našemu VĚTRNÍKU je tento měsíc právě dvacet let. Je to vlastně mladík, který by měl přijít z vojny, ale on zůstává a bojuje, oznamuje, žádá, stěžuje si, děkuje a snad i baví.

Tehdy se dělal Větrník tak říkajíc "na koleně". Moje hlavní č.b.l.127/88

pracovní náplň byla práce muzejní. Větrník, to byla práce "bokem", ale radostná a uspokojující ohlasem, i když bez zkušeností.

Na svolávání redakční rady /po několika neúspěšných pokusech/ nebyl čas. Připravený materiál se schvaloval na národním výboru, jazykově upravil a "šel do tisku".

Když se později rozšířily řady "přespolních" čtenářů, skoro všechny jsem znala. A při psaní adres v duchu viděla jejich tváře a vzpomínala. Byli to většinou naši redáči, kteří byli Větrníkem znovu spojení s rodným Vysockem.

Nejpilnějším spolupracovníkem byl tehdy Prokop Hásek. Však také napsal úplně první úvodní slova, která Vám citujeme:

Vážení a milí!

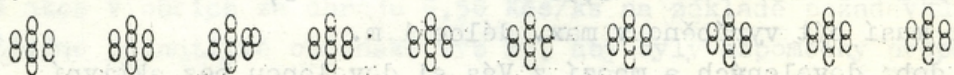
Zrodil jsem se v měsíci červnu tohoto našeho rušného roku. K mému otcovství se bez zdráhání přiznal Místní národní výbor /tehdy se právě bojovalo o vrácení městského titulu. Pozn. redakce/ ve Vysockém nad Jizerou. Sudočkami, jejichž výskyt při zrození známe už z pohádek, bylo mi do vínku uloženo mnoho moudrých rad, dle nichž budu: pravdomluvný, vševědný, slušný, vtipný, pohotový, ale také i vše-
tečný i kritický. Hlavně chci být však Vaším dobrým a důvěrným spo-
lečníkem, kterého rádi vítáte pod svým krovem. Objevím se u Vás nejmé-
ně jednou v měsíci, případně častěji, budete-li se i Vy starati o
můj obsah. Napište mi své tužby, přání i stasky vztahující se k živo-
tu a problémům našeho městečka. Řekněte mi, co všechno byste chtěli
zvědět ode mne, řekněte mi i to, co chcete, aby jiní zvěděli o Vás.
Nezapomeňte! Bydlím v muzeu v přízemí, první dveře vpravo. Na shleda-
nou se těší Váš Větrník."

Ráda bych ještě připomněla, že Háskův Strejč Florián a Krupička měli na stránkách Větrníku svůj debut a pro Větrník vymyslel Josef Ďoubalík Farského a Sternádku, a nechal je každý měsíc "Ožít"

A když se uvažovalo o názvu časopisu, vyhrál to ten věčný vysocký vítr. Takže - V Ě T R N Í K.

Nakonec našemu jubilantovi přeji do dalších let hodně čtenářů a jejich příznivý ohlas, hodně materiálu, spolehlivé dopisovatele, jednotlivých organizací a podniků a dobrou redakční radu, jako je dosud.

Jiřina Ďoubalíková.

22: sjezd Klubu mladých čtenářů

Naš čtenářský kroužek se i letos zúčastnil sjezdu KMČ v Praze ve dnech 20.-22. května. Za práci na putovní výstavce byla vybrána dvě děvčata - P. Vaselá a K. Kellnerová ze 7. třídy. V pátek jsme se byly peřovat na obnovenou Královskou cestu a Staroměstské náměstí a v kině na Příkopech jsme shlédly film Jak básníkům chutná život.

V sobotu začal vlastní program v Domě československých dětí na Pražském hradě. Po slavnostním zahájení, slovech ředitelky Domu čs. dětí dr. Bartoně, zástupce ředitel a nakladatelství Albatros dr. Lapáčka básníků Jar. Seiferta ze sbírky Šel malíř chudě do světa v podání zasloužilého umělce Mir. Doležala, promluvil předseda poroty malíř Jiří Krás. Následovala beseda se spisovatelem a ilustrátorem F. Kožíkem J. Pohlem, H. Šmahelovou, I. Borskou, F. Horelovou, S. Rudolfem, F. Nepilem, M. M. Dříverovou, a R. Pilařem, O. Čechovou, K. Pacovskou, J. Fixlem, J. Kudláčkem, kterou uváděl Ondřej Neff. Host z Číny Si-Ccho nás překvapil svou češtinou. Naše skupina se pak v užším kroužku setkala s J. Kráslem, J. P. ělem, E. Horelovou a R. Pilařem společně s dr. Heřmanem. Odpoledne jsme navštívily Národní muzeum. Na Nové scéně Národního divadla jsme měli možnost shlédnout skvělé představení Laterny magiky Kouzelný cirkus. Večer jsme se prošly po staré Praze a poseděly v kavárně Slavie.

V neděli nám předal vedoucí KMO čestná uznání, bylo vyhlášeno nové téma soutěže. Potom proběhla volná tribuna o právi kroužků z Čech a Moravy. Soutěže se zúčastňuje přes stovku kroužků a jenom 51 % se dostane na sjezd. V pořadu umělci dětem se nám představila J. Molavcová a J. Helekal. Protože letošní téma soutěže bylo zaměřeno na výtvarné umění, přišli nám vyprávět herci, kteří malují - M. Nesvadba, M. Hlavica, J. Lira a J. Holý. Besedu vedl M. Pacner. Po ukončení sjezdu jsme si ještě zašly na Vyšehrad. Setkání se zajímavými lidmi, zážitky a dojmy tedy za pouhé tři dny bylo víc než dost.

Ivana Řehořová.

000 000

Okénko kultury.

V úterý 24. května jsme prožili krásný večer s divadelníky KD kpt. Jaroše Mělník, kteří přijeli se hrou A. Nikolaje "Tamboři, aneb Tři na lavičce". Perfektní výkony tří herců ocenili diváci dlouhým potleskem a v přátelské besedě po představení byl DS Krakonoš pozván k hostování do Mělníka na září letošního roku.

V pátek 27. května vzpomínali pracovníci státního statku na zájezd do Jugoslaviie před 20 lety. Nezapomenutelné zážitky z cesty byly doplněny promítnutím krátkého filmu, natočeného během cesty. Pohodu večera kalilo vědomí, že mnozí účastníci zájezdu již nežijí.

V sobotu 28. května účinkoval dětský taneční soubor "Vrabčáci" v kulturní vložce na okresní konferenci SPOZu v Semilech.

2. června se hráli loutkáři k MDD strašidelnou komedii Fr. Čecha "O bezhlavém rytíři."

V neděli 5. června večer byl pořádán Vlastivědným muzeem Vysoké nad Jizerou koncert k osmdesátinám umělce našeho kraje Fr. Patočky. Večera se zúčastnila spisovatelka Marie Kubátová, zástupce města Lomnice nad Pop. žáci a přátelé malíře Franta Patočky a veliký zájem věnovali vystaveným obrazům krkonošské krajiny a chaloupek. Program vyplnili členové smyčkového kvarteta a Slávka Hubačíková přednesem dvou básní, které věnovala umělcově dílu.

V pondělí 6. června dopoledne patřil velký sál Krakonoše dětem mateřských šk. I Vysoké a Jesenného a třem ročníkům základní školy ve Vysokém n. J. Bavily se, radily a jásaly při "Pohádkách pro muchomůrku", které předvedli dva mladí umělci z libereckých divadel.

7. června se sešli na semináři a besedě pracovníci Výzkumných ústavů zemědělských ČSR.

Pokračují setkání bývalých žáků vysockých škol - letos to byly ročníky 1930? 1933 a 1923 - těch posledních se schází 60!

Pro letní měsíce připravujeme: Pochod "Po stopách divadelních předků" 2. července v Benešově u Semil za kterého bude beseda se zasloužilým umělcem Karlem Poloušem.

Za příznivého počasí plánujeme na pátek 1. července letní koncert před Krakonošem - tentokrát SWING BAND orchestrem Semily, ved. J. Hyška.

Využijeme našich uměleckých přátel při pobytu v našem městečku - připravujeme besedy se zasloužilou umělkyní Janou Dítětovou /čtvrtek 23. června v 18,30 hod./, s dr. Jar. Kolářem o lidových hrách Pokrkonoši; Vlasta Jindrová přislíbila vyprávění o zájezdech baletu Národního divadla do zahraničí, prof. Dana Musilová o své práci na Šrámkových sobotkách, a opět se setkáme se zasloužilým umělcem Miroslavem Doležalem a poprosíme o přednes veršů jeho oblíbených básníků.

A co uvidíme o prázdninách v kině?

2.7. H a u ř í , český film o potížích růstu, totéž téma má film Discopříběh/5.7./. "Jestli se rozzlobíme, budeme zlí!" je název italského filmu /6. a 7.7./ Osudy našich letců v Anglii sděluje film N e b e š t í j e z d c á /9.7./ A hned dvě kriminální komedie - B e z v a n f i n t a 12 a 13.7./ a Polidažít v Beverly Hills /14. a 16.7./. V úterý 19. a ve středu 20.7. opakujeme otřesný film P r o č ?

"Jak básníkům chutná život" se dozvíme 21. a 23. 7. a těšíme se na reprisu Vesničko má středisková 26. a 27. 7. A v programu nechybí ani M. Mastroiani s obdivuhodným výkonem ve filmu Ginger a Fred./28. 7.

V programu srpna máme kromě repris oblíbených indiánek Poklad na stříbrném jezeře, Vinetou, i starší český film Nebe a dudy. Ve středu 10. 7. a ve čtvrtek 11. 7. uvidíme společensko kriminální film Bony a Klid. Na programu jsou dále filmy Zkrocení zlého muže, Četník a četnice, Cotton klub, Sladké hry minulého léta, S tebou mě baví svět, M á g, Šašek a královna a znovu opakujeme Světáky.

Těšíme se, že po návratu z koupaliště prožijete příjemně i večer v kině a už se těšíme na Vaši návštěvu.

M. Hejralová, SKZ.

00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00 00

Svatojánská postýlka

V předvečer svátku Jana Křtitele 23. června se stlala na Vysocku svatojánská postýlka, a také se pálily ohně. Na ohně se celý rok skládala ometená košťata. Šlo se za město a tam se zapálily většinou dva ohně na kamenném, ale poměrně rovném místě u Márinkova kříže. Přes ohen mládež skákala a u níh si zapalovala přinesená košťata. Aby koště lépe hořelo polejvalo se někdy petrolejem Pak se s hořícím koštětem dlouho točilo a nakonec se hodně vysoko vyhodilo. Dívčata proto, aby celý rok hodně tancovala. Říkalo se těm ohnům, že se pálí čarodějnice. Zbylé oharky košťat se druhý den zastrkovaly do pole, kde bylo nasázené červené zelí, aby ho housenky nesežraly.

Zvyk pálit ohně byl a možná někde ještě je hodně rozšířený, ale lidový zvyk, který je jen náš na Vysocku, jak bylo zjištěno našimi etnografy, je svatojánská postýlka.

Postýlku stlaly děti v předvečer už zmíněného svátku většinou z de vateru kvítí. Podle toho, jaké koření měla která maminka vyzkoušené, nebo věděla o jeho léčivém účinku. Většinou tam byl vopich /líbeček/, pupava, mateřídouška /ta nejvíc/ svatojánská kola/kopretiny/ anýz, heřmánek, hořký jetel, celník /jitrocel/ a pukaučí /silénka nadmutá/.

Přinesená kvítí ustlaly děti někde jen do koutka na zem, ale většinou do sejta, pokůrce nebo košíku, také na zem pod židli či stůlek. Na kvítí se položil bílý zdobený šátek nebo dečka, na ní svaté obrázky, uprostřed Jan Křtitel. Někdy se okraj postýlky zdobil kopretinami a zvoncečky jako modrobílý rámeček. Když večer děti usnuly, dávali tam rodiče drobné dárky; svatojánský chleba, několik drobných mincí, kousek marcipánu. Kde rodiče mohli, našla rána holčička i šátek, nebo zástěrku. Byla to malá odměna za natrhané kvítí, které maminky sušily a při onemocnění dávaly dětem pít odvar. II dobytek, když se narodil, dostal do pití přidáno svatojánské koření.

Toto jsou zápisy Františky Jandové v archivu Vl. muzea.

Devolte, abych přidala vzpomínku osobní.

Jako děti jsme se sestrou zažily postýlky takové, jak je o nich psáno. Po II. světové válce jsem pro své děti stlala postýlku už jen z mateřídoušky a květin. I drobné dárky se trochu změnily. Po válce toho mnoho nebylo, tak udělala radost i tužka, omalovánky a sladkost jaká byla k sehnání. Postýlka se u nás stlala na šlapadlo šicího stroje. Stlala jsem ji takto i pro vnoučata, která už v dárkách měla větší výběr. Jen mateřídouška se těžko hledala. Asi před pěti roky jsem pro ředitelku Národopisného muzea v Praze PhDr. A. Plessingerovou stlala na dverku postýlku pro fotodokumentaci ve všech variantách. Bylo to v červnu a krásná i vůně ustlané postýlky nás všechny zúčastněné nadchla svým pávábem.

Dnes je všechno jiné, význam tohoto lidového zvyku se ztratil, ale byl krásný a patřil jenom do našeho červnového rozkvetlého pohorského kraje.

Jiřina Ďoubalíková

Dr Václav Lukáš

S ubor barokních soch Jakuba Nečáská.

Jistě občasná obyvatelé Vysokého a většina jeho návštěvníků, pokud přešli kolem kostela, si všimli při levé straně schodiště restaurované sochy světice, která tam byla loni umístěna. Je to jedna ze šesti soch, které v letech 1762-1768 dal zhotovit a na svých pozemcích postavit Jakub Nečásek.

Ten býval majitelem nyní památkově chráněného roubeného domu č.44 /Musilovi/, kde se kdysi říkalo "u Janů", a k němu náležející "Janovy" role. Od svého tehdejší Hlávky získal r.1732 též roli zvanou "Hlávková". Na těchto pozemcích postavil Nečásek své sochy, první na roli Janově, ostatní pak na Hlávkově. Podle lidového podání byl k tomu nucen, že se prý "v kostele při kázání knězi ozval". Střízlivější verze vysvětluje tento jistě velmi nákladný počin tak, že Nečásek, který obchodoval s přízí, vždy, když se mu v obchodě vedlo, postavil v poděkování na svých pozemcích sochu. Musela tak být pro něj léta 1762-68 zvláště příznivá.

Byla to doba posledních dvou desetiletí vlády Marie Terezie, doba vrcholící protireformační činnosti jezuitských misí, které našly ohlas i v Nečáskově počínu. /R.1754 pobýval ve Vysokém po 14 dní známý P.Koniáš, r.1764 a 1768 další jezuitští misionáři./

Pěkně to napsal v obecní kronice Josef Zajíček: "... nerozhoduje, byl-li tento nákladný podnik jen výrazem zbožnosti v očekávání věčné odplaty, či kajičnosti za viny spáchané. My jsme vděční dávno zesnulému Jakubu Nečáskovi, že se můžeme potěšit v horském městečku z ušlechtilých výtvarů barokního umění osmnáctého století. Našemu pokolení přísluší tyto památky zachovat."

K jednotlivým sochám v pořadí od Vysokého ke Sklenářovicím:

Socha sv.Jana Nepomuckého stojí při staré cestě do Tříšče pod domem čp.293/B.Đoubalík/ na cípu Janovy role. Je výtvarně ze všech nejceněnější, ale vlivem povětrnosti nejsešlejší. Ze záslužného podnětu Spolku vysokých rodáků byla ve 40.letech opravena. Bylo však použito nevhodného materiálu, cihel a cementu, na což doplatili zejména tři anděličkové u paty světce. Podle chronogramu v nápise a letopočtu na římse byla socha pořízena r.1762. Zasloužila by si brzké restaurace a tím záchrana před neodvratnou zkázou.

V zahradě domu čp.27 /Hajnovi/ pod Vysockou budou jsou trosky sochy sv.Antónína Paduánského z červeného permského pískovce, který těžko snáší vysoké drsné podnebí. Stála na dosud stojícím avšak prasklém a kdysi cementem spravovaném sloupku. Podle letopočtu na krychlovém soklu, na němž jsou v kruzích reliéfy čtyř světců, byla socha zhotovena r.1764. Původně stávala na volné mezi s pohledem přes Poloprut k Žalému, jak ji zachytil na barevné litografii Viktor Stretti. Obraz je v galerii našeho muzea. Sochu by bylo vhodné po zrestaurování přenést ke kostelu.

V Loučkách, při ohybu silnice ke Tříšči nad bývalou studánkou - "strumenem vody vhodné pro matrony k porodu pracující", jak se píše ve staré městské pamětnici, stojí na sloupu socha sv.Barbory. Na přední straně soklu má nápis "Toté studánka i strumen na věčné časy svčena od pana pátera Matěje Šmída, misionářiuse". V rozích je letopočet 1768. Výtvarně je socha sice primitivnější, ale výrazně doplňuje své prostředí. Bylo by nutné ji staticky zajistit a ponechat na původním místě.

Při cestě na Tříšské vrchy, rovněž na Hlávkově roli stávala až asi do r.1975 další z Nečáskových soch. Při otáčení traktoru s vytěženým dřevem byla shozena. Řádu let se bezvýsledně jednalo o její restaurování a znovupostavení na původním místě. Vlastní socha byla uložena v muzeu, zatímco podstavce byl v minulých letech neznámým pachatelem odcizen. Socha byla pak minulého roku nákladem odboru kultury ONV v Semilech odborně restaurována a umístěna u schodiště kostela. Koho vlastně tato socha světice představuje? Protože má kolem krku jakýsi náznak závoje, jakým byla uškrncena sv.Ludmila a na zmizelém podstavci byly reliéfy českých patronů sv.Václava, Vojtěcha, Víta a Prokopa, vznikla domněnka, že jde o sv.Ludmilu. Josef Zajíček v obecní kronice píše, že lidová tradice ji vždy pokládala za Matku s družinou českých patronů.

To by potvrzovala i zmenšená kopie této sochy na vysokém hřbitově/5.hrob vpravo při hlavní cestě/n které citát mariánské litanie potvrzuje, že jde o P.Marii. Původní socha byla Jakubem Nečáskem pořízena, podle letopočtu má ní již roku 1762.R.1851 a znova ve 20 letech našeho stol.opravována. Její nynější umístění dává náležitě vyniknout výtvarným kvalitám, i když jí příliš nesvědčí sousedství sochy sv.Barbory zcela jiné proporčně i stylově.Té odpovídal její původní protějšek, socha sv.Ignáce/nebo Františka Xaverského?/odstraněné po neštěstí, které způsobil její pád r.1955.

Při polní cestě, která vedla přes Šachty lesem do Sklenářic, stávala socha sv. Václava.Ta r.1850 spadla a r.1862 byla přenesena a umístěna nad portálem vysokého kostela,kde stojí dosud -portál kompozičně doplňuje.Konečně poslední ze soch pořízených Jakubem Nečáskem je sv.Josef při staré cestě do Sklenářic na konci Hlávkovy role a vysokého katastru. Pochází z roku 1764 a nápis s chronogramem sděluje, že právě když Jakub Nečásek /sochu/ stavěl, jel kolem P.Kogler, který sochu i /nad ní se nacházející / pramen vysvětil.Dr.Jana Scheybalová, spoluautorka publikace "Umění lidových tesařů, kameníků a sochařů severních Čech/Ústí n.Labem Severočeské nakladatelství 1985/ pokládá za autora této, jak píše "jedné z nejznámějších barokních plastik v tomto kraji", Jana Chládek staršího, řezbáře a sochaře z turnovské řezbářské dílny Černovických/nar.ve Slaném 1741, zemř.1787/.Nebyl J. Chládek též autorem i dalších vysokých barokních soch, zejména sv.Jana Nep?Sklenářický písmák Josef Patočka zaznamenal že socha sv.Josefa "na Hlávkově" byla 27.února větrem skácena, dlouho tak ležela, až 19.září 1825 byla sklenářickými sousedy znovu postavena.V zimě 1935-36 se opět zřítíla a byla pak zase postavena a natřena. V plánu odboru kultury ONV v Semilech je restaurace této sochy, pokud se na to podaří získat potřebné nemalé prostředky.Zaslouží to nejen pro své nesporné sochařské kvality, ale jako nepominutelná součást velkolepého panoramatu Krkonoš.

Ve Vysokém je ještě několik soch, které by si zasloužily připomínku.Zatím jsem se omezil jen na tento soubor vzniklý během šesti let nákladem prostého, i když patrně zámožného občana.Je asi ojedinělým příkladem z doby, kdy podobné nákladné podniky si mohla dovolit jen šlechta nebo církevní instituce.

Při restauraci těchto soch by se měla dát přednost jejich přemístění v prostředí, pro něž byly určeny a jehož se staly nedílnou součástí. Teprve když by tam byly trvale ohroženy, nebo když by se toto prostředí k svému neprospěchu změnilo, měly by být přemístěny ke kostelu.Zde by tak mohla vzniknout malá galerie barokních plastik, do které by byly pojety i ostatní podobně ohrožené sochy z Vysokého a okolí.Měly by tam být umístěny uvážlivě a citlivě podle přetm vypracovaného architektonického plánu v prostředí, které kdysi pozrušením starého hřbitova kolem kostela velkoryse založil a parkově upravil starosta Josef Kramář.I ten si tehdy ku prospěchu věci dovolil přenést od kostela na náměstí sochu Madony a z náměstí přemístit z "neladného skupení soch" dvě /sv.Barbora a sv.Ignác/ ke schodišti u kostela a dvě /sv.Florián a sv.Antonín/ do jím založeného kaštanové aleje ke hřbitovu.Též o přenesení těchto dvou soch ke kostelům by se dalo uvažovat.

Podobná galerie barokních soch vzniká v zámeckém parku při muzeu v Jilemnici.

Ve Vysokém nad Jizerou před padesátí lety.

Č e r v e n 2938:

4. Ve městě se provádí sbírka na Obranu státu.V naší obci celkem vybráno 7 953,10 Kč. Celkem bylo v této akci na jilemnickém okrese vybráno 110.000,-Kč.
12. záci IV.ročníku zdejší měšť.školy uspořádali v divadle Krakonoš divadelní večer ve prospěch zdejší Národní gardy.Výnos přes 400,-Kč
19. Zahájeny byly sokolské sletové slavnosti vystoupením sokolského žactva v počtu 54.000.
Dary na obranu stát u: 400,000.000,-Kč.

Naše koupaliště

Sezóna na koupališti byla letos vzhledem k mimořádně teplému počasí zahájena 28.května. Od té doby se natolik ochladilo, že koupaliště vzorně připravené na letní provoz zatím čeká na další návštěvníky. Jeho správce, Jiří Hmar, který o ně pečuje a stará se též o občerstvení návštěvníků, nás s uspokojením informoval o tom, co bylo ke zveleboní koupaliště vykonáno. Bylo opraveno dlážděné dno, natřeny všechny kovové konstrukce, bíle svítí betonové obruba, natřeny byly kabiny a jejich střecha, pořízeno do nich nové lino, za nimi vysázeny smrčky, sám stříhá a kropí trávník, chystá se obnova volejbalového hřiště.

Požárníci, jako každoročně, vyčistili a proudy vody pečlivě vymyli koupaliště. Na ostatních pracích se nejvíce podíleli žáci středního odborného učiliště zemědělského. Loni pomáhali i jogisti z Liberce, zejména při zřizování pláže. Za příznivého počasí se na parkovišti vystřídá až stovka aut nejrozumnějších poznávacích značek ČSSR, loni zde pobývali kromě Němců i Francouzi, Holanďané a Maďaři.

Je u nás málo koupališť v tak půvabném přírodním prostředí a tak pečlivě udržovaných. Teď už jenom aby po tak dlouho očekávaných a potřebných deštích vysvitlo zase sluníčko, které patří k prázdninám!

Dálkový pochod 21.května 1988

Jako minulé léta, také letos uspořádal odbor turistiky při TJ Jiskra ve Vysokém nad Jizerou dálkový pochod "Jarním krajem zapadlých vlastenců". Byl to již dvanáctý ročník, pořádaný letos na počest 100.výročí organizované turistiky.

Na startu se sešlo 354 osob. Tento rok se také prvně zapojila do tohoto DŘ malá skupina cyklo-turistů v počtu 7 osob.

Tratě 50 km šlo	22 osob
35 " " "	69 "
25 " " "	87 "
12 " " "	169 "

Pochod byl odstartován z areálu Šachty, kde se mohli účastníci při návratu posilnit malým občerstvením. Také bylo možno u táboráku opékat uzeninu, což uvítala hlavně mládež.

Vše bylo řádně připraveno, jen počasí selhalo. Přesto se zúčastnilo v tomto roce o 115 osob více, než minulý rok.

Počasí ve Vysoké nad Jizerou v květnu 1988

Nejvyšší teplota 23,8 C. Nejnižší teplota 2,3 C. Průměrná denní teplota 12,6 C. Celkové množství srážek za květen 18,9mm. Nejvíce srážek za jeden den 6,9 mm - 4.května. Počet dní se srážkami 12, všechny dešťové. Počet dní s výskytem mlhy 1.3 bouřkami 3 dny. Se silným větrem nad 11m/s 1 den, s čerstvým větrem nad 8 m/s. 11 dní. Slunce svítilo celkem 236 hodin, denní průměr slunečního svitu 7,6 hod.

Průměrné teploty Srážky Slun.svit Průměrná rel.vlhkost vzduchu

I. dekáda	11,9 C	7,8 mm	89 hod.	56 %
II. dekáda	13,2 C	4,6 mm	70 hod.	59 %
III. dekáda	12,7 C	6,6 mm	77 mm	65 %

Podobně jako v dubnu, pokračovalo neobvykle suché, slunečné a větrné počasí. Průměrná denní teplota byla o 2,3 C nadnormální, srážky o 67 mm podnormální. Vyjádřeno v procentech - teplota 122%, srážky pouze 22% dlouhodobého průměru. V převládajícím kontinentálním proudu z vyšších zeměpisných šířek, klesala často relativní vlhkost vzduchu pod 45%, ojediněle pod 30%. Nad 20 C vystoupily maximální teploty v deseti dnech. Pod 10 C klesaly minima v jednadvaceti dnech, z toho pod 5C ve čtyřech dnech.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

2. června 1988 se narodil Evě a Bedřichu Děchovým syn BEDŘICH.
Ať roste ve zdraví k radosti rodičů a celé společnosti!

Sňatek uzavřeli:

Ivan Berkas - Věra Strnadová 4.6.1988
Liberec - Mladá Boleslav

Marian Jurdák - Marcela Studničková 11.6.1988
Rakovice - Semily

Pavel Zázvorka - Marcela Fučíková 18.6.1988
Železný Brod - Jičesno

Hoďná štěstí a vzájemného porozumění!

Džili se: 89 let Marie Důbková Trice 30.6.1988

86 let Anselma Láuronová Helkovic 30.6.1988

84 let Milada Patěčková Sklenářice 26.6.1988

83 let Karel Šalda Vysoké n.J. 5.6.1988

81 let Marie Škrabálková Vysoké n.J. 1.6.1988

80 let Anna Petrušková Vysoké n.J. 8.6.1988

Stále zdraví a duševní pohodu do dalších let!

Opustili nás:

21.5.1988 Božena Janoušková, Vysoké n.J. ve věku 92 let

29.5.1988 Marie Vočerníková, Stará Ves ve věku 79 let

10.6.1988 Anna Kramářová, Vysoké n.J. ve věku 89 let

Čest jejich životu a památce!

Zpravodaj Větrník č.6 - červen 1988. Vydává MěNV Vysoké nad Jizerou

Tisk povolen ONV OK Semily pod č.j. 22/88

Odpovědný redaktor Ing. Marcela Kučerová

Náklad Výtisků: 600 ks - obsah stran 13 - cena 1,- Kčs

Příspěvky do Větrníku zasílejte na Střediskové kulturní zařízení ve Vysokém nad Jizerou nejpozději do 10. každého měsíce. Redakce příspěvky nevrací a vyhrazuje si právo jejich úpravy.